

Jak jsem prožil 17. listopad 1989 a to další

Sametová revoluce mě zastihla jako pracovníka, resp. člena JZD Agrokombinát Slušovice, který se zabýval vývojem a výrobou počítačů a poté byl zařazen do divize zahraničního obchodu. Trvalé bydliště jsem měl tehdy v Piešťanech na Slovensku, kde jsem předtím pracoval v místní Tesle; mohl jsem proto sledovat vývoj událostí „z obou stran“, z Moravy i ze Slovenska.

Kdo sledoval v roce 1989 mezinárodní dění, musel si všimnout, že již v průběhu roku se ve střední Evropě něco děje – padl komunistický režim v Polsku, Maďarsku, a v Německu padla berlínská zeď. V červnu se konala v Zádveřicích tzv. *veřejná schůze KSČ*, na níž František Čuba prohlásil, že socialismus i kapitalismus jsou dva rovnocenné systémy a že JZD Slušovice změnu systému přežije (Čuba byl tehdy členem ÚV KSČ).¹

Jedno pozdní odpoledne jsem jel něco koupit do Zlína a potkal jsem tam své kolegy z práce. Ti mě upozornili, že se tu bude konat něco zajímavého. Na hlavním náměstí před radnicí bylo jakési pódium, pouliční osvětlení bylo vypnuté, a na pódiu stál řečník, který mluvil do hlásné trouby. Bylo tam asi 200 lidí. Mluvil se o pražských událostech a stávce studentů; vystřídal se několik řečníků, mezi nimi i cestovatel Miroslav Zikmund. Shromáždění se konalo i další den. To bylo náměstí již osvětlené a řečníci mluvili do mikrofonu. Ve Zlíně se ustavilo Občanské fórum, které řídilo další běh událostí...

Ve Slušovicích byla situace složitější. František Čuba vzkázal svým poddaným, aby se do politiky nepletli, že to za ně vyřeší; oni jsou v politice amatéři a on profesionál. Vzniklo tam jakési „disidentské“ OF, které bylo nejprve vůči předsedovi loajální, ale postupně upadlo do nemilosti. Přihlásil jsem se také k této skupině, ač mě nikdo nedelegoval, a napsal do Zpravodaje OF několik kritických článků². Předseda OF, který vystupoval velmi sebevědomě, ve volbách do představenstva družstva úplně propadl; údajně to byl „Čubův agent“. Později se toto Občanské fórum změnilo na jakousi „rebelující“ skupinu, která organizovala protestní stávkové akce a vypravila se také do Prahy k prezidentu Havlovi. Odtud zřejmě pocházejí „slušovické černé nitky“ v Havlových projevech.

Revoluci také podporovala církev. Místní farář, salesián Pekárek, uspořádal pouť k uctění Anežky České a kostelní sbor nacvičil píseň *Soudce všeho světa Bože*, známou z filmu *Filozofská historie*. Nic nevadilo, že jde o píseň českých evangelíků, kteří museli opustit svou vlast³. Duší slušovického Fóra byl invalidní mladík, který podle vlastních slov tam byl vyslán církví. Jednou v létě jsem vešel do kostela (už nevím proč) a vystoupil na kůr. Dole uprostřed hlavní lodi klečel salesián Pekárek na červeném koberci a modlil se za konec komunismu. Nikdo jiný v kostele nebyl.

Během revolučních dnů jsem zajížděl též na Slovensko, kde jsem bydlel. Ještě v listopadu jsem přivezl ze Slušovic propagační materiály – podobizny Václava Havla a jiné. Společně s mým kamarádem jsme je vylepovali po městě. Pak se ukázalo, že je kdosi odstraňuje. Byli to starší manželé, kteří se obávali našich „novot“. Přátelsky jsme s nimi pohovořili a dál už to nestrhávali.

1 V tom posledním se ovšem pan předseda mýlil: ve dnech revoluce proběhla jakási schůze za přítomnosti herců jiných činitelů ze Zlína (tehdy ještě Gottwaldova), kteří se k panu předsedovi nespolečensky chovali. Ten se pak rozhodl založit spolu se svými „věrnými“ podnik MORAGRO, do něhož začlenil některé části družstva a ostatní části pustit k vodě. Vlastně to byl asi první „tunel“.

2 Za jeden z článků jsem byl „popotahován“ - předvolali mě do „bílého domu“, nově postavené hlavní budovy družstva.

3 Uchýlili se do Ochranova v dnešním Polsku.

Moji bývalí kolegové z oddělení Slovenské akademie věd (OFE) a Tesly Piešťany příliš nechápali, co se v Praze děje; na Slovensku panovala relativní svoboda a v demokracii lidé moc nevěřili. Jeden z mých kamarádů říkal: „*Co je dovoleno Bohovi, není dovoleno volovi*“. Lidé, kteří věcem nerozumí, nemohou zemi vládnout. Později se tu začaly šířit různé spiklenecké teorie o spolupráci Havla se Státní bezpečností a podobně. Objevily se také letáky šířící nacionalismus a protičeské nálady. Prý jsou Češi líní a Slováci na ně musí pracovat. Mohlo to být z dílny KGB – podobné tiskoviny se objevily i po sovětské invazi v srpnu 1968. Zúčastnil jsem se s přáteli shromáždění na náměstí SNP v Bratislavě a několika dalších akcí. Zajímavou akcí bylo například společné posezení na faře, kde jsme učinkovali na kůru. Byl tam velmi podnikavý farář, který při faře zřídil restauraci a fit-centrum.

Když se blížily volby do představenstva JZD Slušovice, uspořádalo Občanské fórum veřejné shromáždění. Moc to nepomohlo – ve volbách dostali členové OF jen asi 30% hlasů. Jako člen OF jsem se dostal na jakousi „černou listinu“ a byl jsem (v červnu 1990) vyzván, abych z družstva vystoupil. To jsem také bez váhání učinil.⁴

Brzy po revoluci se otevřely hranice do Rakouska. Společně s mojí přítelkyní Marií Bobkovou jsme využili první příležitosti a vypravili se do Vídně. Ve Vídni jsem už kdysi byl – v době Pražského jara. Tentokrát se to příliš nevyvedlo - byl jsem nachlazen a bylo nevlídné počasí. Navíc se má přítelkyně začala divně chovat: jako by jí ten kapitalistický svět očaroval. Pořád mě o něčem poučovala. Teprve když jsme překročili hranici do Česka, byla zase normální.

Na jaře 1990 jsem jel do Vídně znova. Jeli jsme tam autem s jedním kolegou z Občanského fóra. Navštívil jsem Živnostenskou komoru a pohovořil s jejím šéfem o naší politické situaci. Byl spíše skeptický, naše nadšení nesdílel. Dal mi přehled různých vídeňských podniků. Náš pokus o navázání obchodních vztahů se však nezdařil – neměli jsme co nabídnout.

Během revolučních dnů jsem zajel také do Prahy a zúčastnil se jedné z manifestací. Jela se mnou i Marie. Vyslechli jsme projev Alexandra Dubčeka a Václava Havla. Měl jsem k Havlovi projevu nějaké připomínky, ale Marie mě usadila: „*Všechno co říká Havel je pravda*“.

Ve Sloupu, 18.11.2019

P.S. Další naleznete v mých Vzpomínkách z let 1959 – 2004 na www.technologie-kvalita.cz/honza

---

⁴ V družstvu jsem pracoval necelé 2 roky.